
100. YILINDA BALKAN SAVAŞLARI VE YAPILAN MEZALİM - 7 ŞUBAT 2012

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

Dr. Erhan Türbedar

TEPAV Dış Politika Analisti

2012 yılı, Osmanlı Devletinin Balkanlardaki varlığını sona erdiren ve bölge ülkelerinin kendi aralarında savaşmasına neden olan Balkan Savaşlarının başlangıcının 100. yıldönümüne denk geliyor. Bu kapsamda Türkiyede Balkan Savaşlarının 100. yıldönümünü anmaya yönelik değişik etkinlikler tasarlanıyor. Yüz yıllık bir aradan sonra bölge ülkelerinde Balkan Savaşlarının nasıl yorumlandığı, söz konusu savaşların 20. yüzyılın başındaki sonuçlarının ve 21. yüzyıla olan etkilerinin neler olduğunu irdelenecek birçok panelin hazırlığı yapılıyor. Türk tarihçiler özellikle Birinci Balkan Savaşını, Balkanlardaki Müslüman nüfusun sistemli katledilişinin bir savaşı olarak hatırlıyor.

Osmanlı Devletinin Balkanlardaki varlığına son vermek isteyen Sırbistan, Karadağ, Yunanistan ve Bulgaristan, Rusyanın aracılığıyla aralarında anlaşp, Ekim 1912de Osmanlıya savaş ilan ederek Birinci Balkan Savaşının yaşanmasına neden oldu. Balkan Savaşlarının arifesinde Osmanlı devleti iç sorunlar ve dış baskılarla derin bir kriz içindeydi. Bu nedenlerle yeterince hazırlanmadan savaşa giren Osmanlının yenik düşmesi adeta kaçınılmazdı.

Birinci Balkan Savaşına son veren antlaşma 30 Mayıs 1913te Londrada imzalandı. Osmanlı Devletinin gerisinde bıraktığı geniş toprakların paylaşılmasında Balkanlı müttefikler arasında anlaşmazlık ortaya çıkınca, İkinci Balkan Savaşının temelleri atıldı. Bulgaristanın 29-30 Haziran 1913te Sırbistan ve Yunanistana saldırmasıyla başlayan İkinci Balkan Savaşı, 10 Ağustos 1913 tarihli Bükreş Antlaşması ile sona erdi.

Osmanlı Devleti Balkanlarda sadece ağır toprak kaybına uğramadı. Balkan Savaşları, bölgede yaşayan Türk ve diğer Müslümanlar üzerinde büyük bir kıyımın gerçekleşmesine de yol açtı. Aslına bakılırsa, 1912de Osmanlıya karşı savaş açan Balkanlardaki ittifak güçlerinin başlangıçta duyurdukları hedefleri, kısa sürede Müslüman nüfusun katledilmesi ve mallarının talan edilmesi eylemlerine dönüşüverdi.

Justin McCarthy'nin verilerine göre, Balkan Savaşları öncesinde, Arnavutluk hariç Osmanlının Avrupadaki bölümlerinden alınan topraklarda 2,3 milyon Müslüman yaşıyordu. Balkan Savaşları sonrasında bu rakam yüzde 61 oranında eksilerek, 1,4 milyona geriledi. McCarthy'nin tespitlerine göre bu süreçte 632.408 Müslüman öldü, 812.771i ise Anadolu'ya göç etti.

1914e Carnegie Vakfının kurduğu bir uluslararası soruşturma komisyonunun hazırladığı raporda,

Balkan Savaşları sırasında Müslümanlar üzerinde yapılan mezalimin sistemli bir politikanın ürünü olduğu sonucuna varılıyor. Aynı raporda, Müslümanların ev ile köylerinin küle dönüştüğü ve silahsız masum insanların katledildiği belirtiliyor.

Balkan Savaşlarında katledilen Müslümanların tek suçunun tanrıya farklı bir şekilde dua etmek ve farklı dilde konuşmak olduğunu belirten Sırbistan sosyalist hareketinin öncülerinden Dimitrije Tusovic, söz konusu savaşlarda Müslümanlar üzerinde işlenen mezalimi, Balkan ülkelerinin milli politikalarının bir parçası olarak değerlendirmiştir.

1912nin sonbaharında Kievskaya Mysl isimli gazeteye muhabirlik yapmak üzere Balkanlara gönderilen Rus Marksist teoriyken Lev Troçki de, Balkanlardaki Müslümanlara karşı uygulanan zulme dair bulgularla karşılaştığında şoke olmuştu. Nitekim Troçki Müslümanların amansız öldürüldüklerini, Müslüman köylerinin yakıldığını, Müslümanlara ait değerli eşyaların sistematik bir şekilde yağmalandığını yazdı. Troçkiye göre Müslümanlara yönelik katliamlar ve Müslüman köylerinin yakılıp yıkılması münferit olaylar değil, milli politikaların belirlediği sistemli eylemlerdi.

Anlaşıldığı üzere, Balkan Savaşlarında bölgede yaşayan Türkler ve diğer Müslümanlar üzerinde gerçekleşen mezalim, insanlık tarihinin karanlık sayfalarından birini oluşturuyor. Değişik tarihsel kayıtlar kadın, çocuk, ihtiyar demeden, Balkan Savaşlarında Müslümanların katledildiğine, işkencelere uğradıklarına, zoruna Hristiyanlaştırdıklarına ve göçe zorlandıklarına tanıklık ediyor. Neticede, Balkanların etnik ve dini haritası, izlenen bilinçli politikalarla kökten değiştirildi. Resmi rakamlara göre günümüzde Balkanlardaki Müslümanların toplam sayısı yaklaşık 8 milyon 250 bin civarındadır. Bu rakam, bölgenin toplam nüfusunun yüzde 12sine karşılık geliyor. Oysa Osmanlı nüfusuna ilişkin kapsamlı bir çalışma yapan Kemal Karpata göre, 19. yüzyılın ikinci yarısında Müslümanların Balkanlardaki nüfusa oranı yüzde 43lere varmıştı. Bu fark, başlı başına, Balkanlardaki Türk ve Müslüman varlığının yok edilişinin incelenmesini gerektiriyor. Birkaç tarihçi hariç, Balkanlardaki Müslümanlara uygulanan bu mezalime karşı Batı dünyasının kayıtsızlığı, her halde bir insanlık ayıbı olarak nitelendirilebilir.

Kaynak/Source: